N:o 7. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Klara V. Kyrkog. 21. Stockholm den 1 April 1887. Pris: Helt år 5 kr., halft 3 kr. Lösn:r 25 öre. Bilaga 50 öre. Annonspris 10 öre petitrad. Årg. 7.

Tor Aulin.

Om vi i förra numret hade skäl att presentera våra läsare ett par främmande violinister af det täcka könet, hvilka under sistlidne månad gästat hufvudstaden, så hafva vi nu så mycket större anledning att i dag fästa vår åtanke vid en violinartist af det manliga slägtet, som genom så väl högre konstnärlighet som egenskapen att vara vår landsman och detta i förening med ett längre vistande och förnyadt uppträdande här i hufvudstaden gjort sig förtjent af allmänhetens uppmärksamhet.

Det var i slutet af Januari 1884 som Tor Aulin efter afslutade studier vid Musikaliska akademien inför fullsatt salong i akademiens stora sal gaf sin första konsert, en af akademien beviljad frikonsert, genom hvilken, i förening med ett stipendium af Letterstedtska fonden, medel skulle beredas honom att i utlandet fortsätta sina musikstudier. Efter denna konsert framhöllo vi den unge elevens obestridliga musikaliska talang och färdighet samt förespådde att han med vunnen mognad i uppfattning och teknik säkerligen skulle komma att blifva en framstående virtuos. Att denna spådom icke kommit på skam, derom hafva vi sedan slutet af förra året och till denna dag flere gånger hunnit öfvertyga oss, särskildt och senast vid Reisenauers afskedskonsert i Berns' Salong den 27 dennes, då så väl högt uppdrifna konstnärliga anspråk som *de mest ömtåliga öron* måste finna sig tillfredsställda af den unge artistens i sanning glänsande föredrag. Virtuositeten hos solospelaren kan ofta vara en prunkande driflusplanta, utan fastare rötter, men den sakkunnige märker nog när densamma är grundad på verkligen goda studier och en gediguare musikbildning. Hos violinisten kan denna virtuositet framträda på ett lysande sätt utan att vara grundad på en mångsidigare utbildning af hans talang, derföre hafva vi ej fullt förtroende för densamma förr än vi i det mycket fordrande, allt bländverk uteslutande qvartettspelet se violinartistens sanna konstnärskap beprövadt. Såsom vi veta har vår unge konstnär under denna vinter genom de af honom arrrangerade kammarmusiksoaréerna äfven på detta område lemnat bevis för att han väl förstått använda de tvenne år, under hvilken han i utlandet med ledning af en bland dess förnämsta konstnärer energiskt arbetat på att bringa sin talang till mognad och förvärfva sig den lager, som är den första konstnärsrangen förbehållen. Den ungdomliga energien är också ett utmärkande drag i hr Aulins konstnärsskap, hvilket så väl med stöd af som genom begränsning af denna, efter hvad vi kunna vänta, snart skall bereda honom ett framstående rum inom den stora konstverlden.

Tor Aulin.

Tor Aulin föddes d. 10 Sept. 1866 i Stockholm, der hans fader, en god violinist, var lektor vid Stockholms gymnasium. Redan från sin tidigaste barndom visade han påfallande anlag för musik och 1873 började han taga undervisning i violinspelning först för fröken Anna Lang och snart derefter för herr Constantin Gellrich samt vann vårterminen 1877 inträde vid Kgl. musikaliska akademien.

Dessförinnan hade han börjat i Klara skola hösten 1876, men den dubbla undervisningen i musik och skolämnen framkallade snart slitningar mellan de styrande ledamöterna i musik- och skollärverken. Endera äro skollagarne för strama eller deras handhafvare för omedgörliga eller opraktiska för det undantagsfall, att en lärjunge kan behöfva undervisning äfven i annat än skolämnen. Allt nog: en enda timmes frånvaro i veckan kunde skolherrarne ej medgifva, och A. måste derföre med bedröfvelse afsäga sig förmånen af vidare skolundervisning för att helt och hållet egna sig åt musiken. Detta skedde på hösten 1881, då han genast anställdes i dramatiska teaterns orkester, som då anfördes af Herr Bernh. Fexer.

Vid Musikal. akademien sköttes hans undervisning i violspelning af herr Joh. Lindberg, och i harmonilära af hofkapellmästaren Konr. Nordqvist. Efter vid akademien den 12 Dec. 1883 afslutad kurs kunde han dels genom förut nämndt understöd, dels genom hjelp af slägt och vänner få tillfälle att utresa till Berlin, der han hade lyckan att i två och ett halft år få studera hos den store violisten och mästaren Emile Sauret, hvilken redan vid sitt första besök i Stockholm hade hört ynglingen spela och fattat intresse för honom. Under hela denna tid bodde han i Saurets hus, der han omfattades med den största tillgifvenhet och behandlades, ej såsom främling, utan som medlem af familjen. Samtidigt studerade han kontrapunkt och komposition för Philip Scharwenka. Den metod, efter hvilken han meddelats undervisning här hemma, gillades emellertid icke af Sauret, hvilken derföre lät honom i allt börja från början efter den berömda franska skolan.

Efter endast ett halft års studier fick han det förtroendet af sin lärare, att i hans ställe spela på en konsert i Kejs. operahuset i Berlin i närvaro af tyske kronprinsen och hans familj. Från denna tid var han allt framgent stående altviolist vid sin lärares kammarmusiksoaréer, der han hade tillfälle spela tillsammans med flere af Europas ryktbarheter, såsom Essipoff, bröderne Grünfeld, Saint-Saëns m. fl.

Såsom solist har han — enligt Berlinerkritikens samstämmande omdöme — vid flere tillfällen uppträdt med afgjord framgång, äfven tillsammans med Sauret, och har man dervid särskildt fäst sig vid hans eldiga föredrag och det konstnärliga uttryck han förstått gifva åt den musikaliska tanken i kompositionen. Såsom våra läsare funnit, hafva vi också följt och relaterat den unge konstnärens framgångar i den nordtyska kejsarstaden samt äfven anfört några af kritikens omdömen om hans spel. Sista gången före hans återresa till Stockholm spelade han på en af fru Joachim gifven konsert å Krolls teater.

Hans första uppträdande efter återkomsten hit egde rum vid första symfonikonserten i Berns' nya salong; sedermera spelade han dersammastädes tillsammans med Reisenauer och har vidare låtit höra sig vid en symfonikonsert å Kgl teatern samt å de förut nämda kammarmusiksoaréerna i Vetenskapsakademiens hörsal. Herr Aulin har äfven med framgång konserterat i landsorten och lär vara betänkt på att snart företaga en längre konstresa i provinserna, till hvilken vi önska honom välförtjent framgång.

Konsten borde aldrig glömma att naturen står högt öfver henne, naturen i sin storartade barna-poetiska enkelhet.

DEMOKRITOS.

Svårligen kan något annat bli så odrägligt som klen musik. BÜHRLEN.

Tvenne musikreformatorer.

2.

Joseph Haydn.

(Forts.)

Under den tid Haydn var i tjenst hos furstarne Esterhazy, alltså från 1761 till 1790, skapade han redan en ansenlig del af de verk, genom hvilka han gjort sitt namn odödligt. Under denna epok af hans lefnad uppstodo bl. a. de sex symfonier, hvilka Pohl i sin kronologisktematiska förteckning öfver de 1766—1790 af den då fullmogne mästaren skrifna tonverken anför såsom N:is 55, 56, 58, 60, 61 och 63. Deribland befinna sig den bekanta B-dur-symfonien »La Reine de France», äfvenså den i G-dur för England skrifna Oxfordsymfonien. Utom dessa härliga symfonier tillhöra Haydns Esterhazy-epok hans oratorium »Jesu sju ord på korset» (komp. 1785), hvilket Haydn sjelf flere gånger förklarat för ett af sina mest lyckade verk, äfvensom bland hans kammarmusik de sex förträffliga af honom 1787 komponerade och konung Fredr. Wilh. II af Preussen tillegnade stråkqvartetterna, hvilka kunna anses såsom mönster för hela denna musikart, som af vår mästare bragtes till sin högsta och rikaste lifsform.

Det instrumentalkapell, öfver hvilket Haydn förfogade hos Esterhazys, räknade till början af 1766 endast 17 man, nämligen 6 violer (altar inberäknade), 1 violoncell, 1 violon (kontrabas), 1 flöjt, 2 oboer, 2 fagotter och 4 valdthorn. Sedan steg medlemmarnes antal till 22 och 24 personer med högst tredubbel besättning af första och andra violinen, 2 altar, 1 violoncell, 2 kontrabasar, efter behof äfven pukor och trumpeter äfvensom (mellan 1776 och 78) klarinetter. Haydns åligganden bestodo icke blott uti att dagligen vare sig till repetitioner eller musikföreställningar dirigera denna lilla orkester, utan han hade också att komponera större delen af hvad som spelades. Och ej nog dermed hörde äfven till hans tjenst att meddela all högre musikundervisning, sjelf stämma sitt klaver i orkestern samt leda och, då så behöfdes, ytterligare utbilda den af fursten engagerade sångpersonalen, bestående af 3 diskanter, 1 alt, 3 tenorer och 1 bas.

Man kan häraf se att Haydns tid var ganska strängt tagen i anspråk af hans kapellmästaretjenst. Emellertid saknade han ej heller förströelser; han kunde få tid öfrig att roa sig med jagt och fiske och erhöll ofta nog under vintern ledighet att resa till Wien, der han emellertid icke blott fick njuta af musik och umgänge med fackmän, utan också hade åtskilligt att bestyra och förbereda för den kommande våren och sommaren, då besöken hopade sig på Esterhaz och i Eisenstadt, der furstar och grefvar, ja till och med en gång kejsarinnan Maria Theresia gjorde gästbesök.

Detta strängt regelbundna och i sin begränsning till en trängre krets på det hela behagliga och fridfulla lif skulle emellertid ej räcka beständigt för Haydn. År 1790, sedan många af hans orkesterverk då redan vunnit stor uppmärksamhet i England, blef han af den engelske violinisten och konserttillställaren Salomon, som önskade vinna honom för en resa till London, ryckt ur sin hittills varande afskildhet ut i stora verlden, och dermed inträffade den andra afgörande vändpunkten i vår mästares lefnad. Salomon hade bjudit Haydn 3,000 gulden för en opera, likasom för tjugu konserter, och 100 gulden för hvarje ny af honom dirigerad komposition, och lät för att betrygga honom dessa inkomster innan afresan för ändamålet deponera en summa af 5,000 gulden hos en bankir i Wien.

Sålunda anträdde då den nära 59-årige mästaren d. 15 Dec. 1790 sin resa till England, inträffade d. 2 Januari 1791 i London och gaf der sin första konsert d. 25 Febr. (enl. andra d. 11 Mars). Hans framgång i den engelska hufvudstaden öfverträffade alla förväntningar och qväfde i sin linda den opposition, som afundsjukan ville väcka emot honom. Att Haydn oaktadt sin godmodighet dock visste att här stå på sin rätt kan man se genom ett drag af honom, som är intressant nog att anföras. Prinsen af Wales hade under detta Haydns första Londonbesök blifvit honom skyldig honorar för flera af honom dirigerade hofkonserter. Haydn lät emellertid ej nöja sig med blotta äran, utan skickade räkning å sin till 100 gulden uppgående fordran till engelska parlamentet, hvilket också betalade prinsens skuld. Han lemnade det britiska ölandet sedan han först hugnats med den sällsynta äran att blifva vald af det åldriga Oxforduniversitetet till doktor i tonkonsten, och vände hemåt till Wien rik på ära och mynt. Efter upprepade inbjudningar anträdde han en andra resa till England och anlände d. 4 Febr. 1794 till London, der han då stannade ett och ett halft år. De utmärkelser som nu kommo honom till del så väl från hofvet som från publiken och enskilda kretsar öfverträffade, om möjligt, hvad som egnades honom under hans förra besök. De frukter som konsten skördade af Haydns utflykter till England voro ovanligt rika och stora. För dem ha vi att tacka framför allt dessa hans 12 mognaste stora orkesterverk, som under benämningen »De engelska symfonierna» blifvit verldsberömda. Äfven en opera, »Orfeo», en kör, »Stormen», 6 stråkqvartetter, 3 marscher, 24 menuetter äfvensom tyska danser, 1 vokalstycke: »Tio Guds bud», samt 230 skotska sånger leda sitt ursprung från hans uppehåll i England. Då Haydn d. 20 Aug. 1795 återkom till Wien, såg han sig genom de summor han förtjenat i England förvandlad till en nästan förmögen man, som ej längre behöfde träla för brödet, utan kunde fritt egna sig åt sin skapande verksamhet. Då han utom räntorna på det engelska kapitalet äfven fortfarande åtnjöt sin lön hos furst Esterhazys, utan att denna furstefamilj vidare ställde några större anspråk på honom, så kunde han nu med odelad

kraft egna sig åt de båda omfångsrikaste och mest betydande verk, för hvilka verlden har att tacka honom.

Dessa äro, som bekant, oratorierna »Skapelsen» och »Årstiderna», af hvilka det förra utfördes för första gången i Wien d. 19 Mars 1799,* det senare d. 24 April 1809 och med en i den österrikiska hufvudstaden nästan exempellös framgång. Att Haydn vid så hög ålder hade förmåga att fullända ett par sådana storverk kan till god del förklaras af den sjelfkänsla och det lefnadsmod, som de engelska resorna och triumferna ingöto hos den gamle mästaren. Ej blott hans egna landsmän hade genom England först lärt känna hvilken stor man de egde ibland sig — kejsar Joseph II skall ha yttrat att utlandet först förvissat honom om »hvilken tonheros som var borgare i hans stater» —, utan den i grund och botten blygsamme Haydn sjelf, hvars hela verld hittills så godt som inskränkt sig till en liten afskild vrå i nedra Österrike, hade nu erfarit vidden af sitt inflytande, såsom man finner af hans yttrande: »Jag har först från England blifvit berömd i Tyskland.»

Från 1797 härflyter mästarens välbekanta sång »Gott erhalte Franz der Kajser», som blef österrikisk folksång och äfven förekommer såsom tema med variationer till ett andante i en af hans skönaste qvartetter. — Ju mer hans rykte spred sig, ju flere utmärkelser föllo naturligtvis på hans lott. Musikaliska akademien i Stockholm utnämde honom 1798, den i Amsterdam 1801 till sin medlem; liknande hedersdiplom sändes honom af d. 5 Nivose och d. 7 Messidor åren X och XIII från Institut national des sciences et des arts samt Conservatoire de Musique i Paris. Der läto också konstnärerna vid stora operan öfver honom slå en medalj, som med en smickrande skrifvelse öfversändes till honom. Detsamma skedde 1808 genom philharmoniska sällskapet i Petersburg. Ännu större utmärkelser väntade honom i hans eget fädernesland.

Magistraten i Wien förlänade honom sålunda 1803, till erkänsamhet för de betydliga summor hans konserter till förmån för stadens fattige inbringat, den stora borgerliga guldmedaljen samt valde honom derjemte året derpå till hedersborgare, och d. 27 Mars 1808 fick den ålderstigne mästaren äfven upplefva en hyllning, som endast åt få konstnärer skänkes af deras samtid. Till firandet af hans 76:te födelsedag hade Wiens adel och konstvänner nämde dag föranstaltat uppförandet af »Skapelsen» under Salieris anförande, och när då fader Haydn anlände till konserten och i bärstol infördes i salongen, ledsagad af furstar och förnäme herrar samt konstnärer sådane som Beethoven och Hummel, reste sig vördnadsfullt alla de närvarande, och bland damerna, som fruktade att den silfverhårige gamle mästarens helsa kunde lida af kylan i salen, togo somliga af sig sina dyrbara schalar och lindade om mästarens fötter. Vid detta tillfälle lär Haydn vid det berömda stället i oratoriet: »Och det vardt ljus» hafva utropat: »Icke jag, en Högre har gjort detta.»

Redan året derpå, under fransmännens inträngande i Wien, skildes Haydn från detta lifvet. Åtskilliga kanonskott, hvilka plötsligen afskötos i närheten af hans hus, lära genom den skrämsel de förorsakade den gamle ha påskyndat hans död, som inträffade d. 31 Maj 1809.

Bland de tonskapelser vi ega af Haydn, fadern till symfonien i dennas nuvarande form, måste hans symfoniska verk i första rummet taga vårt intresse i anspråk. Haydn skall efter ett meddelande af Wurzbach hafva skrifvit 118 symfonier, hvilket antal emellertid torde vara för ringa, alldenstund Franz Wüllner, som länge forskat rörande Haydns symfonier, redan kommit till talet 157. Af denna för musikverk med sådant omfång oerhörda mängd kan man dock endast anse omkring 18 vara till idérikedom och form så framstående, att de kunna försvara sin plats vid sidan af eller nära intill Mozarts bästa och Beethovens. Antalet är i alla fall ganska betydigt, då vi tänka på att Beethoven endast skrifvit 9 och att Mozarts med dessa Haydns jemngoda symfonier icke äro flere än Beethovens. — Då Haydns nyss nämda symfonier af första ordningen icke hafva någon allmänt erkänd numrering eller opustal, såsom Beethovens, och vissa tonarter (t. ex. D-dur, Ess-dur, G-dur) återfinnas flere gånger bland dem, är det svårt att genom en kortare beteckning skilja dem åt. Detta har försökts med tillhjelp af vissa binamn, som under tidernas lopp vare sig genom mästaren sjelf eller genom andra bildats och mera allmänt blifvit antagna. På samma sätt har Mozarts stora »Jupiter»-symfoni i C-dur fått sitt namn, under det Beethoven sjelf döpte två af sina symfonier den ena till Eroican, den andra till Pastoral-symfonien. Af Haydns stora symfonier torde endast »La reine» (B-dur) och »Sinfonie militaire» hafva erhållit sina namn af komponisten sjelf. Till de genom tradition uppkomna namnen kunna vi räkna: »Ess-dur-symfonien med pukhvirfveln», »G-dur-symfonien med pukslaget» stundom kallad »La surprise» och »Oxfordsymfonien». — Äfven hos symfonier af äldre datum än dessa påträffas dylika beteckningar, såsom: »Le matin», »Afskedssymfoni», »Il Distratto», »La chasse», »Lamentatione», »Maria Theresia», »La Passione», »Skolmästaren», »Eldsymfonien», »Laudon», »L'ours» och »La poule» samt »Barnsymfonien» (denna för 7 barninstrument, 2 violer och bas). Dessa beteckningar äro emellertid ej tillräckliga för att gifva musikverlden en klar och tydlig öfversigt af Haydns symfonier, hvilka också utkommit i åtskilliga partiturupplagor med olika nummer äfvensom i olika numrerade pianoarrangementer för 2 och 4 händer. Möjligen skall K. T. Pohls stora Haydn-biografi (1 Band. utk. 1875) kunna bringa någon reda häri, eller kunna vi hoppas att af Breitkopf et Härtel eller någon annan större förlagsfirma ändtligen erhålla en normalupplaga af Haydns verk.

Lika väldig nyskapare som Haydn är på symfoniens område, lika stor är han på stråkqvartettens, som har honom att tacka för sin ända till Mendelssohn och Schumann rådande stil och organiska form, sin utbildning till en egen art af kammarmusik. Först och främst härrör från Haydn bestämningen att stråkqvartetten liksom symfonien och sonaten skall bestå af de fyra bekanta satserna; dertill ådagalade han i sina qvartetter så hvad innehåll som form beträffar, en sådan outtömlig mångsidighet och uppfinningsförmåga, att den ena ej är lik den andra, alla karakteriserade af djup känsla i förening med manligt allvar eller sprittande humor. Och dock är antalet af dem icke ringa, ty Haydn har skrifvit ej mindre än 83 sådana.

Hela summan af de musikverk som flutit ur Haydns penna lär uppgå till 1,178, enligt andra till 1,407. Utom de redan omtalade symfonierna och qvartetterna har han skrifvit, efter hvad vi känna, 66 klaversonater, 5 oratorier, 42 »tyska och engelska sånger» (ej att förblanda med de skotska), 40 kanons, 13 så väl 3- som 4-stämmiga sånger, 5 tyska marionettoperor (för dockteatern i Esterhazy), 14 italienska sånger, 163 stycken för »baryton», hans furstes älsklingsinstrument*, 47 divertiment och trior, 15 konserter för åtskilliga instument, 15 messor, 15 andra kyrkosaker och 400 särskilda menuetter och valser. Bland Haydns större vokalverk med orkester hafva vi att nämna följande operor och operetter: »Acide» (1762), »Lo Speciale» (1768), »Le Pescatrici» (1770), »Philemon und Baucis» (1773), »L'incontro improviso» (1775), »Il mondo della Luna» (1777), »Dido» (1778, hvars musik är förkommen), »La fedelltà premiata» (1780), »Armida» (1784) och »La vera constanza», denna senare skrifven för teatern i Wien, de andra endast för att uppföras i Eisenstadt eller på den esterhazyska privatteatern. Ett oratorium, »Il rotorno di Tobia», må äfven omnämnas.

Bland Haydns lärjungar äro, utom Beethoven, de märkligaste tonsättarne Pleyel och Neukomm. — Grefve Harrach lät redan under mästarens lifstid 1793 uppresa en minnesvård till hans ära uti sin park vid Rohrau, och hans graf beprydes äfven med ett honom värdigt monument.

Fadern till den moderna instrumental-

---

*I Svensk Musiktidning 1881 N:o 8 finnes infördt ett facsimile af programmet till »Skapelsens» första uppförande.

* Baryton (Viola de Bardona) stod närmast Viola di Gamba eller vår violoncell, men hade bredare gripbräde och 5—7 tarmsträngar, som spelades med stråken, samt lägre än dessa 8—18 (t. o. m. 27) metallsträngar, hvilka ljödo med vid spelandet eller bragtes till att ljuda genom venstra handens tumme eller den högras lillfinger. För halftonernas frambringande funnos 9 band. Instrumentet hade en mild, melankolisk klangfärg.

musiken sade på gamla dagar till sin vän Griesinger: »Jag vet det, att Gud gifvit mig en god lott och jag erkänner det med tacksamhet; jag tror mig också ha gjort min skyldighet och varit verlden till nytta med mitt arbete; må nu andra göra det bättre.» Lika mycken betydelse som det ligger deri, att en man med Haydns stränga samvetsgrannhet och höga pligtkänsla sjelf bekänner att han gjort sin »skyldighet» i detta lifvet, lika mycken blygsamhet ligger ock i ett sådant yttrande af »Skapelsens» och »Årstidernas» sångare, för hvars vidsträckta och välsignelserika inflytande ett sådant yttrande är ett allt för svagt uttryck. Att Haydn med sin musik gjort sig förstådd och älskad, derom vittnade hans erfarenhet mer än egenkärleken, och på en sådan erfarenhet kunde den snillrike mästaren grunda det svar han före sin första resa till England gaf åt Mozart, som var orolig för sin gamle vän vid detta tillfälle. Skaparen af »Don Juan» yttrade då helt beklämd: »Pappa! Ni passar icke för den stora verlden, och är för litet hemma i språken.» Leende svarade honom Haydn: »Ja, men mitt språk förstår hela verlden!»

Något om vår kör- och qvartettsång.*

(Med anledning af Stockholms Allmänna Sångförenings 25-års-jubileum).

Förtjensten af att hafva låtit den fyrstämmiga manssången nedtränga i samhällets djupare lager tillkommer främst d:r A. Jahnke. Född i Greifswald år 1821, kom han på fyrtiotalet öfver till Sverige, hvarest han vann anställning som lärare vid tyska nationallyceum i Stockholm. Utrustad med goda musikaliska både anlag och studier, insåg han snart att i en stad af vår hufvudstads betydenhet en allmän sångförening borde kunna åstadkommas; än mer, att en sådan förening hade en vigtig uppgift att fylla som populärt bildningsmedel och såsom den utan tvifvel verksammaste faktorn vid utjemnandet af den klass- och ståndsskilnad, som i Sverige kanske mer än annorstädes inrotat sig. Att Jahnke skulle möta svårigheter af många slag, innan han lyckades genomdrifva sitt syfte, det stod ej till att undgå och derpå höll han sig äfven beredd. Emot liknöjdheten, mången gång misstänksamheten hos dem, för hvilka han bestämt sig att offra sitt lönlösa arbete, och snobberiet, ja hånet hos sådane, som stödde sina anspråk att räknas bland bildadt folk hufvudsakligen på mer eller mindre lyckade försök att genom förnäma later och öfversitteri imponera på »massan», hade han ej mer än ett vapen, men ett som aldrig vardt slött: sin okufliga viljekraft. Tack vare denna viste han undanrödja alla hinder; och då han med öfvertygelsens värme bekämpade fördomen, var han, trots den främmande brytningen i språket, vältalig. Det öfver all förväntan lysande resultatet af hans undervisning slog hela verlden med förvåning. Ty Jahnkes metod att inöfva, hans förmåga att hastigt och säkert bibringa äfven den i musikaliskt hänseende helt och hållet olärde erforderlig kunskap, är något så egendomligt, så säreget, att man, för att rätt fatta ej endast huru mycket, utan äfven med hvilken framgång han arbetade, bör hafva sett och hört honom undervisa i sång.

Ett talande bevis på huru långt folksångföreningen under Jahnkes anförareskap hunnit voro de sångaregrupper, som, hufvudsakligen uttagna ur dess led under benämningarna natur- och nationalsångare, gjorde triumftåg genom de nordiska länderna och jemväl i Tyskland och England uppträdde och skördade bifall. Den som minnes huru de anförda af Jahnke sjöngo: den precision, den utomordentligt jemna, må hända väl mycket på effekt anlagda nyanseringen i deras sång och de friska, klangfulla rösterna — exempelvis förste-tenoren Ströms utförande af »Qvinnans lof», på sin tid en favoritmelodi som lefde på allas läppar —, han minnes äfven med hvilken undran man sporde, att dessa sångare kort tid förut hade egnat sig uteslutande åt kroppsarbetet, och då icke haft någon aning om att de med sin sång skulle väcka uppseende öfver allt, hvart de styrde färden. Jahnke var nämligen mannen med den rätta ofelbara musikaliska slagrutan; då han fann att der var något att göra af en person hvad röst och öra beträffar, betydde det litet för honom att denna var helt och hållet oöfvad i musik och utan den emottaglighet i öfrigt, som en vårdad uppfostran medför; han skulle bildas till sångare, i den mån och efter den måttstock, som qvartettsången betingar. Det ligger utanför planen för dessa uppsatser att framställa anledningarna till ifrågavarande sångaregruppers sprängning, af hvilka den senaste under benämningen de svenska qvartettsångarne, i dess ursprungliga uppsättning: Lutteman, Hafgren, Köster, Ellberg och Ryberg, onekligen tog priset. Men betecknande är det, och gemensamt för dem alla, att så snart Jahnke af ett eller annat skäl lemnat dem, sången så småningom mattade af: ingen af dem som öfvertogo ledningen förmådde ersätta honom. Jahnkes tjuguman-starka s. k. amerikakör, afsedd att på andra sidan verldshafvet göra svensk sång känd, strandade som man torde erinra sig i följd af impressarions lättsinne eller ekonomiska missöde; denna kör var, äfven han, ett ojäfaktigt vittnesbörd om Jahnkes talang och outslitliga arbetslust i den populära sångens tjenst. Ehuru ej direkt hörande till ämnet för dessa uppsatser, torde jag dock ej böra med tystnad förbigå, att Jahnke dessutom bildat dels en qvartett för blandade röster (sopran, alt, tenor och bas), dels ett par fruntimmersqvartetter, hvilka samtliga bidragit till den svenska sångens höjande. — — — — — — — — —

Sällskapet Par Brikol stiftades, som det torde vara bekant, af Bellman och Kexel. Bellman var det nybildade sällskapets förste ordensskald. Man behöfver ej höra mer för att veta, att i detta sällskap sången alltid skulle komma till heders. Det var väl länge endast solosången och duetten som idkades inom sällskapet; den fyrstämmiga manssången var ännu ej känd. Sedan studentsångföreningen i Upsala bildats, dröjde det väl ej länge innan en sångkör uppstod vid Stockholms »P. B»-loge. Till hufvudstaden samlas ju en mängd af den akademiska ungdomen efter afslutade studier. Stockholms embetsverk, konstanstalter och praktiska näringar lemna en hel legion af de unge männen en mer eller mindre trägen sysselsättning, att ej tala om den magnetiska dragningskraft, som dess friskt pulserande lif i allmänhet utöfvar. Det är bland dessa unge embetsmän, konstnärer m. fl. som ordenssällskapen, särskildt P. B., företrädesvis rekryteras. Tydligt är det derför också, att den kärlek till qvartettsång, som i Upsala väckts hos dem, medföljer dem till Stockholm, der ett nästan lika rikt fält i detta hänseende fins att bearbeta som i lärdomsstaden.

Den som skicklig embetsman och för sina sällskapstalanger lika högt uppburne presidenten Per Westerstrand, som under en följd af år var ordens stormästare, verkade ofantligt mycket för P. B.-sångkörens höjande. Tack vare hans inflytande vanns för orden, bland andre, den lyriska scenens alla manlige konstnärer, hvilka naturligtvis skulle ge kören både lyftning och färg. Det var i P. B. som det första — erkännom det svaga — försöket gjordes att få Bellmans sånger satta för fyrstämmig behandling. Den som först arrangerade dessa sånger för mansqvartett var Cronhamn, en flitig arbetare i musikens tjenst. Många hafva sedan dess försökt sig å samma fält och med betydligt större framgång — jag erinrar särskildt om det verkligen geniala sätt hvarpå några af dessa sånger arrangerats af Kjerulf. Man har som vandalism stämplat denna »qvartettiseringsmani» af bellmanssånger —, och att åtskilliga af dessa odödliga skapelser vanstälts i den fyrstämmiga behandlingen låter ej förneka sig, lika litet som att en stor del af dem helt och hållet förlorar sin karaktär genom en sådan behandling. Men det fins tillräckligt många af dessa sånger qvar, som mycket väl lämpa sig för qvartetten, för att man ej behöfver instämma i den allmänna förkastelsedom öfver bellmanssångernas arrangering för mansröster, som uttalats af personer, hvilka af de enskilda låt vara talrika misstagen förledts till att fördöma hela systemet. Eller hvad kan äfven den mest granntyckte estetiske granskare hafva att anmärka mot att man sjunger: »Hvila vid denna källa», »Liksom en herdinna högtidsklädd», »Hvem är som ej vår broder mins» m. fl. fyrstämmigt, att nu ej tala om »Joakim uti Babylon», som i Kjerulfs glänsande sättning fått ett tillskott af humor af den art, att äfven den mest trumpne måste skratta då han hör sången i detta arrangemang föredragen? Den fyrstäm-

* Ur ett oss benäget lemnadt manuskript till en större afhandling.

miga behandlingen af bellmanssångerna har äfven och i stort bidragit till att göra dem mera allmänt kända än eljest vore fallet. Ty att väl föredraga Bellmans sånger, så som de under hans inseende blifvit satta, tager i anspråk så mångsidig mimisk och särskild härmnings-förmåga, att vårt land ej egt mera än tre dertill fullt rustade personer: Bellman sjelf, Hjortsberg och Raab; att göra sångerna populärt utförbara var derföre behöfligt för att kunna få dem utförda.

Det är helt naturligt att i hufvudstaden tillgång på duglige anförare för sångkören i ett sällskap sådant som P. B., hvilket i sig upptager allt hvad Stockholm har främst af musikaliska utmärktheter, aldrig saknats. Våra mest framstående tonsättare samt musik- och sångdirigenter hafva tid efter annan med framgång skött taktpinnen i Stockholms P. B., och jemväl egnat detta sällskap utmärkta alster af sitt konstnärskap i kompositionsväg. Randel, som tillegnat P. B. en hymn eller en kantat som i sitt slag lär vara ett mästerverk, Söderman, Dente och Ohlson hafva under en följd af år haft det tacksamma uppdraget att leda dess manstarka sångkör sig anförtrodt.

— — — — — — — — — — —

Den hyllning, som P. B.-kören hvarje år den 26 Juli skänker sin förste ordensskalds minne, gör bellmansdagen till vår vackra hufvudstads förnämsta högtidsdag, då hela Stockholm, de tusentals dervarande främlingarne inberäknade, lustvandra till Djurgården att få lyssna till »sångarkungens» odödliga tonskapelser, tolkade af hufvudstadens främste sångare.

P. B.-sångkören i landets andra stad, om också icke jemförlig med hufvudstadens, häfdar äfven han den svenska manssångens välförtjenta rykte. Det är dess mångårige, skicklige anförare Israël Sandström som förtjensten af Göteborgs P. B.-körs nuvarande framstående rang hufvudsakligen tillkommer. Trött af år och arbete öfverlemnade hr S. sedan ledningen åt hr Lindholm.

* * *

Tid efter annan hafva betänkligheter framstälts angående qvartettsångens inflytande på den musikaliska uppfattningen i allmänhet. Så uppträdde den varmhjertade fosterlandsvännen Sohlman för flera år sedan och — påverkad af det intryck han fått vid de norska och danska folkhögskolorna, der all sång är unison — uttalade ett temligen omildt omdöme om den fyrstämmiga sången i vårt land. All ensidighet är skadlig och så äfven i detta fall: den universelt musikaliska kunskap, som vinnes genom att sjunga en stämma, till på köpet en mellanstämma, i en sångqvartett, kan väl af ingen skattas synnerligen högt. Det är också som populär konstart qvartettsången har sin egentliga musikaliska betydelse; som sådan får han äfven tjena som vägbanare för sina högre, mera förnämliga syskon. Redan den omständighet, att i mansqvartetten personer utan föregående musikaliska studier, endast utrustade med sångstämma och musikaliskt öra, äro användbara och under en skicklig ledning kunna bidraga till prestationer i skön konst, njutbara så väl för den musikaliskt bildade som den i detta fall olärde, talar högt till qvartettsångens förmån. Att genom deltagande i qvartettsång harmoniörat skärpes och uppöfvas, torde ej kunna förnekas. Häri ligger äfven en stor vinst, alldenstund hos svensken de musikaliska anlagen i regeln inskränka sig till ett godt melodiöra, och harmonisinnet deremot hör till den jemförelsevis mer sällsynta begåfningen. Sådan qvartettsången af sina bästa representanter i vårt land bedrifves, är han mäktig att tillfredsställa äfven de mest fordrande musikaliska anspråk. Vi hafva lärt oss älska honom, och äfven i utlandet har han vunnit erkännande. Må han derföre, jemte solosången och utan all ensidighet, fortfarande idkas öfver allt i norden!

— — — — — — — — — — —

Mästersångarne i Nürnberg.

Komisk opera i tre akter af *Richard Wagner*.

Denna hos oss länge väntade opera är nu bestämd att gifvas första gången å Kgl. Operan d. 2 April och vi gå nu att jemte en orienterande inledning om Mästersångarne* i korthet redogöra för det märkliga konstverkets innehåll.

Mästersången trädde med 15:de århundradet i den ridderliga fantastikens ställe i samma mån borgarståndet började undanträngа den förvildade adeln och mästersångarne voro till största delen handtverkare, som förenat sig i sångargillen. Det sätt, hvarpå diktkonsten behandlades i mästersångarnes skolor innebar utan tvifvel åtskilligt af prosaisk och handtverksmässig art, och mästersångens värde kan i allmänhet ej uppskattas synnerligen högt; dock har den inom de lägre samhällsklasserna utsått månget bildningsfrö och i flera afseenden varit af helsosamt inflytande. Mästersångarne bildade sig efter de senare minnessångarne och dermed är äfven mästersångens innehåll angifvet. Den var en lyriskt utsirad ordspråksdiktning, som förlorade sig i den skolastiska dogmatikens bottenlösa sandhaf och sedermera tog den lutherska renlärigheten till sitt rättesnöre. Mästersångens anda var alltså väsentligen religiös. Den första föreningen af borgerliga sångare skall Heinrich Frauenlob hafva stiftat i Mainz. En gammal sägen förlägger dock mästersångarnes ursprung ända till kejsar Otto I (936—973), som berättas hafva kallat de tolf mästersångarne att infinna sig vid högskolan i Pavia, der de blefvo pröfvade af professorerna och erkända som mästare i sin konst. Den äldsta tabulatur man känner är emellertid af år 1493 från mästersångskolan i Strassburg. Tabulatur kallades den lagbok, hvari innehöllos uttalslärans, taktlärans och talkonstens satser. Verserna i denna diktform kallades gebäude och melodierna töne eller weisen. Hvarje sång hade sitt gifna antal af rim och stafvelser. Sången kallades bar och var strofiskt bygd, likväl så att en strof kunde utsträckas ända till 100 rim. Stroferna benämdes gesätze och bestodo af två afdelningar eller stollen, till hvilka slöt sig en motstrof, abgesang, på olika melodi. Rimmen och verssluten voro af sju slag, och hvart och ett af dessa hade sin särskilda plats noga anvisad i skaldestycket.

Mästersångarne församlade sig på helgdagar, vanligtvis på aftonen, antingen i handtverksskråens salar eller i kyrkor och höllo der sina öfningar i dikt och sångkonst. Det var deras plägsed att medelst skrifna, vackert utsirade anslag på allmänna ställen inbjuda de sköna konsternas vänner till dessa samqväm, och festen var såluuda ordnad, att medtäflarne om namnet *mästare* uppstego i tur och ordning på en talarstol, i hvars närhet suto fyra domare, merker. Af dessa skulle en yttra sig rörande ämnet för sången, den andre om dess språkbehandling, den tredje om rimmen, den fjerde om sångsättet, så att för att hinna till mästerskap, fordrades det ej allenast att vara en god skald, utan den täflande måste ock sätta musik till sina verser och sjunga dem. Första priset bestod i en bild af konung David i förgyld plåt, de öfriga i gyllene eller silfver-kransar. Mest blomstrande var mästersången under 16:de århundradet, den öfverlefde 30-åriga krigets stormar och räckte ända in uti 18:de seklet. Den mest betydande af alla mästersångarne är den i Wagners opera äfven förekommande Hans Sachs i Nürnberg (f. 1497, d. 1576), till sitt handtverk skomakare, men tillika en så fruktsam diktare, att han redan 1567 kunde berömma sig af 4,275 mästerskoldikter, 1,700 berättelser etc. och 208 dramatiska dikter. Sachs var en ifrig anhängare af Luther och reformationen.

Richard Wagner har i sin i fråga varande opera lemnat en liflig skildring och en trogen historisk bild af de tyske mästersångarne, och operan är såsom dramatisk produkt derigenom af icke ringa intresse. »Mästersångarne i Nürnberg», Wagners enda komiska opera, som står på gränsen mellan hans äldre hos oss (med undantag af »Tristan och Isolde») gifna operor och Nibelungentetralogien, uppfördes första gången d. 21 Juni 1868 i München.

Wagner närmar sig i denna opera stilen i hans senaste musikalisk-dramatiska skapelser enligt hans sats: »det dramatiska språket är det nödvändigaste.» »Mästersångarne» innehålla dock ännu tonsatser, som ansluta sig till de äldre operorna af honom, i hvilka musiken framträder såsom en i förbindelse med poesin dominerande konst. Detta är fallet i tredje aktens vackra och en äkta operaensemble framställande Gess-dur-qvintett (Eva, Magdalena, Walther, David, Sachs), vidare den på ängsplanen utanför Nürnberg spe-

* Vi följa dervid Verldslitteraturens historia af Ahnfelt.

lande sista scenen i stycket, hvilken, efter den i en frisk anda genomströmmade instrumentala inledningen, med sina glada folkkörer, mästersångartåget och prissången, helt och hållet bär karaktären af en musikaliskt afrundad operafinal. Ouverturen, som börjar med marschen vid mästersångarnes intåg i sista akten och i hvars motiv vi igenkänna den gamla på en tysk folkvisa grundade sköna koralen till n:o 55 i vår psalmbok, är i och för sig ett mästerligt skrifvet instrumentalverk. Första akten (i kyrkan) inledes med en koral och eger straxt i början rätt vackra saker i Walthers, Evas och Magdalenas partier, vidare hafva vi i denna akt att uppmärksamma lärgossarnes trio (4 altar, 4 första och 4 andra tenorer) Pogners sång: »Midsommardagens sköna fest» och Walthers sånger: »Vid stilla härd» och »Börja på! så ropte våren i skog». I andra akten framhålla vi lärlingarnes kör och duon mellan Eva och Hans Sachs, hvars hela sångparti är ganska melodiskt. Tredje akten börjar med en musikaliskt vacker dialog mellan Sachs och David och. såsom dess förnämsta sångnummer kan vidare påpekas Davids: »Vid Jordan sankt Johannes stod», Sachs': »Hur tryggt vid gamla seder», Walthers mästersång: »Morgonbestrålad af rosende sken», Beckmessers: »Du lede full af hyckel», i 4:e scenen: trion mellan Sachs, Walter och Eva (vid lagningen af hennes sko), i 5:te scenen de olika handtverkarnes körsånger, dansen och folkets sång: »Vak upp, ty dagen närmar sig».

Hufvudrolerna i pjesen äro: mästersångarne: Hans Sachs, skomakare (hr Lundquist), Pogner, guldsmed (hr Strömberg), Beckmesser, skrifvare (hr Ohlsson). Walther von Stoltzing, ung riddare från Franken (hr Ödman), David, Sachs lärling (hr Bratbost), Eva, Pogners dotter (fröken Ek), Magdalena, Evas amma (fru W. Strandberg); den öfriga personalen i operan utgöres af handtverkarne och mästersångarne: Vogelsang (hr Sellman), Eisslinger (hr Rundberg), Zorn (hr Bröderman), Moser (hr Dahlgren), Nachtigall (hr Håkanson), Ortel (hr Janson), Schwartz (hr Sellergren), Foltz (hr Nygren), Kothner (hr Söderman), nattväktaren (hr Grafström), borgare, borgarhustrur, flickor, gesäller, lärlingar, folk. Händelsen tilldrager sig i 16:de årh. i Nürnberg. Dekorationerna äro målade af Chr. Jansson. Texten, öfversatt af Frans Hedberg, har i korthet följande innehåll:

Första akten spelas i det inre af Katharinakyrkan. I bakgrunden ser man bänkarne med kyrkfolk, vändande sidan åt åskådarne. Ytterst i en bänk sitter Eva med Margareta vid sin sida. Förgrunden intages af det fria rummet framför koret; detta afstänges sedan från kyrkans hufvudskepp med ett svart förhänge. Riddar Walther står vid sidan af förgrunden, betraktande Eva. Efter gudstjenstens slut sammanträffar han på denna plats med henne och Magdalena. Han underrättar sig nu om Eva är »brud» och får veta att hon är bestämd till brud åt den som vinner priset vid mästersångarnes förestående täflan. Magdalena råder riddaren att låta lärlingen David lära sig profsång. Eva och Magdalena aflägsna sig. Lärlingarne inkomma att rusta till mästersångarnes sittning och David undervisar Walther om mästersångarnes konst. Dessa inträda. Pogner förklarar nu att hans dotters hand skall skänkas såsom belöning åt en prisvinnande mästersångare. Den narraktige Beckmesser, som friar till den unga Eva, är ej rätt nöjd härmed, anseende sig ha bättre utsigter på annan väg. Walther anmäles nu af Pogner, som känner honom och hans slägt, till profsång. Denna försiggår; han blir af »mästaren» Beckmesser och andra underkänd men blifver bättre bedömd af Hans Sachs. Han lemnar mästersångarne, och dessa utträda derpå ur kyrkan.

Andra akten föreställer en gata som sträcker sig åt fonden. Till höger och venster hörnhus, det förra Pogners, med träd och buskage vid trappan, det senare Hans Sachs', med itudelad boddörr, hvarigenom man kommer in i hans verkstad. Lärlingar stänga husens fönsterluckor och sjunga om midsommardagen som stundar. Magdalena och David uppträda. Lärlingarne håna David för att han friar till Magdalena. David vill tukta dem för deras hån, då Sachs kommer utifrån staden och tager honom med in i verkstaden. Pogner och Eva samt derefter Magdalena uppträda. Sedan de ingått i Pogners hus, flyttar Sachs ut sitt verkstadsbord på gatan. Eva kommer och sätter sig bredvid honom för att utforska förloppet med Walthers profsång. Denne framträder och sammanträffar med Eva. Beckmesser kommer med sin luta för att hålla serenad för Eva, som tillika med Walther drager sig osedd undan till bänken i buskaget. Beckmesser störes nu oupphörligt i sin serenad af Sachs' hammarslag, folket väckes och synes öfverallt i sina nattdrägter titta fram i de nu upplysta fönstren. Akten slutar med tumult och slagsmål, hvarvid Beckmesser får sig ett grundligt kok stryk. Sachs drager Walther med sig in i sitt hus.

Tredje akten börjar i Sachs' verkstad. David inkommer och söker blidka sin mästare efter gårdagens uppträde. Walther kommer ned från den öfre kammaren och berättar att han haft en underbar dröm om sin mästersång. Han sjunger denna, som upptecknas af Sachs. De aflägsna sig och Beckmesser uppträder mörbultad och haltande efter gårdagens slagsmål. Han får se den af Sachs skrifna sången och stoppar den förtjust på sig. Sachs inkommer, märker tillgreppet, men skänker slutligen skriften åt Beckmesser. Eva inkommer under förevänning att få sin sko ändrad; under det detta sker, framträder Walther, och Eva finner nu att deras kärlek ädelmodigt gynnas af Sachs; Magdalena och David inkomma sedan, och med deras qvintett slutar aktens första afdelning. I andra afdelningen befinna vi oss på en ängsplan utanför Nürnberg; det är midsommarfest och mästersångartäflan. Rörligt folklif. Olika handtverksskrån samt sedan mästersångarne inträda i festlig marsch. Sångarprofvet försiggår. Beckmesser uppträder till täflan med sin af Sachs erhållna sång (Walthers), som han dock läst allt för illa öfver, hvarföre han alldeles misslyckas och skamflat måste rymma fältet. Walther sjunger nu sin sång, vinner priset och segerkrönes af Evas hand, som nu skänkes honom af hennes fader. Walther sätter sedan kransen på mäster Sachs' hufvud, och under folkets hyllning af denne slutar stycket.

Från Upsala.

25 Mars.

Filharmoniska Sällskapet hade torsdagen den 17 Mars en stor tillställning, dervid det gick mycket gemytligt och hemtrefligt till. Början gjordes med en konsert, som hölls icke så särdeles långt efter »kaffedags» (i Upsala), på det man riktigt grundligt skulle hinna »festa» efteråt. »När man skall festa, man gör sitt bästa.» Också var stämningen högst »animerad», som det heter, anordningarna »i allo lyckade», som det också heter; »den angenäma festen efterlemnade hos hvarje deltagare det behagligaste etc.» Bålar, skålar o. s. v. Dessutom gjordes friskt med musik. Bland annat uppväckte en viss »Skogsfröken» (wienerkomposition, melodiös, »söt» en smula banal — —) stor hänryckning, men ingenstädes såsom i Upsala-tidningen; till supé serverades bland annat — —

Men jag märker jag glömmer lilla prologen, lilla festförevändningen, kors! konserten skulle jag ju säga. Den inleddes af akademiska kapellet, som fröjdade sinnena med en menlös och fridsam symfoni af gamle glade pappa Haydn, som kanske skulle tyckt om att prestosatsen tagits litet långsammare, kompositionen och — exekutionen till fromma. Aftonens förnämsta solist var fröken Zulamith Wellander från kungl. operan, som med klangfull altröst och duktigt, något »famost» föredrag lät höra den tillräckligt kända brindisin ur op. Lucrezia: »Morgondagen bekymrar mig fö-ö-ö-ö-öga.» La pièce de résistance kom till sist, att betrakta som en hyllningsgärd åt nyligen aflidne, höll jag på att skrifva, nyligen — sitt venia verbo — »afjubilerade» professor N. W. Gade i Köpenhamn. Det var den danske musikveteranens romantiska tonsaga om hr Olof och elfjungfrun som uppfördes. Fru Julia von Axelson-Montgomery, som för några år sedan i hufvudstaden sjöng »jungfruns» rol, gaf den också här, med samma täcka innerlighet som då. Hr Lundqvists parti gafs af en amatör, som gjorde förtjent lycka, altpartiet af fröken Wellander. Ensemblenumren gingo ej riktigt med samma enighet som fördelaktigt utmärkt Geflesällskapet »Concordias» sång förra våren i samma tonskapelse. »Disharmoniska sällskapet gör i qväll skäl för sitt namn», yttrade helt fräckt efter ett nummers slut till mig en musikvän, som varit i Stockholm nyligen och hört Musikföre-

ningen och deraf — Gud bevars! — blifvit »så difficil, så difficil . . . .»

I förgår, den 23, gaf hr Reisenauer å nyo konsert. Det förefaller mig som skulle ännu ett och annat fattas hr R. för att man odisputabelt skulle kunna klassificera honom bland pianister af första rangen. Men af dem, som tillhöra andra rangen, torde han stå i allra första ledet, hvilket ju är vackert så för en så ung man, som med tiden utan tvifvel skall höja sig upp au niveau med Rubinstein, Bülow, Pachmann, verldens manliga pianospelande treväppling, eller den qvinliga Schumann—Menter—Essipoff. Den tekniska apparaten är hos hr R. nära nog af första rang, om ock ej så mjuk och ofelbar som t. ex. Pachmanns. Den djupare uppfattningen af de klassiska mästarne kommer väl med tiden, äfvensom förtrogenheten med romantikens heroer, hvilka hr R. ännu behandlar väl manieradt. Webers »Perpetuum mobile» och Chopins »Chant polonais» var det som vid ifrågavarande konsert visade pianistens talang i bästa dager, deremot bleknade hans »Erlkönig» och Lisztspel naturligt nog för minnet af Sophie Menter, som för icke så länge sedan dermed bländat vår musikpublik. Hr R. biträddes utom af en ung musikälskarinna, som med mycket behag föredrog flera graciösa sånger, af Sveriges förnämste komiker, den celebre Knut Almlöf, hvars stora talang äfven utom scenen visste göra sig gällande på ett sätt, som var fullt värdigt denne stormästare i de glada sånggudinnornas verld. *Aucun.*

Från Scenen och Konsertsalen.

Mars. **Stora Teatern.**

16. Mozart: *Figaros bröllop* — Ballett: »La ventana».
17. Donizetti: *Regementets dotter* — Ballett »La ventana».
19. Mozart: *Trollflöjten* (Tamino: hr Max Strandberg; Pamina, Nattens drottning: fru Edling, frk. Strandberg; Sarastro: hr Sellergren).
20. Donizetti: *Leonora.*
21. Rossini: *Wilhelm Tell* (Jemmy, Mathilda, Hedvig: frkn. Karlsohn, Ek, Wellander; Tell, Arnold, Walter, Melchtal, Ruodi: hrr Lundquist, Sellman, Sellergren, Nygren, Bratbost.)
22. Adam: *Konung för en dag* (Nemea: frk. Andersson).
23. Verdi: *Trubaduren..*
25, 27. Auber: *Fra Diavolo* (Matheo: hr Bröderman) — Ballett: »Blomsterfesten i Genzano».
29. Boito: *Mefistofeles* (Mefistofeles: hr Rosén).
30. Verdi: *Den vilseförda* (hr Ambrosis sista gästupptr.) — Ballett: »Blomsterfesten».

Nya Teatern.

16, 17, 20, 24, 26. Strauss: *Läderlappen.*
18, 19. Hallström: *Aristoteles.*

Södra Teatern.

17, 30. v. Heland: *Nattlampan.*

Vasa-Teatern.

16, 28, 29, 31. Andran: »*Vore jag karl!*».
19, 20, 22, 23, 25—27, 30. Offenbach: *Prinsessan af Trebizonde.*

Vetenskapsakademien.

19. *Kammarmusik-soaré* (3:dje) af hrr Aulin, Sjöberg, Carlson, Bergström.

Berns' Salong.

20. *Stockholms Allmänna Sångförenings* matiné till firande af dess 25-åriga verksamhet.
27. *Alfr. Reisenauers* afskedskonsert i fören. med *Tor Aulin* m. fl.

Musiknyheterna från våra teatrar hafva under slutet af förra månaden varit ganska torftiga. Stora teatern har endast med »Wilhelm Tell» och »Trollflöjten» bjudit på förut under året icke gifna operor, dock med den vanliga besättningen af hufvudrolerna, undantagandes »Trollflöjten», der hr Max Strandberg, som förut tillhört lyriska scenen, hade sig anförtrodt Taminos parti. Då vi den enda gången operan gafs ej voro i tillfälle att höra densamma, kunna vi ej yttra oss om dess utförande. Hr Ambrosis gästspel slutade den 30 dennes med hans uppträdande i »Den vilseförda». På ballettens område har något större lifaktighet inträdt, der vår nye danske ballettmästare har debuterat med uppförandet af Bournonvilles »La Ventana» och Blomsterfesten i Genzano (2:a afdeln.) samt Bajadèrdans ur balletten »Aditi» af hr Hanson sjelf. I de båda sistnämda har en dansk ballerina fru Anna Tychsen uppträdt och visat sig i besittning af ganska mycken smidighet och högt uppdrifven färdighet isynnerhet i konsten att röra sig på tåspetsarne. Af de öfriga teatrarne har endast Vasateatern framfört en — likväl gammal — nyhet: Offenbachs »Prinsessan af Trebizonde». Södra teatern lär i denna månad låta en annan förnäm dotter af Offenbach och hans glada sångmö, nämligen »Storhertiginnan af Gerlostein», presentera sig på scenen.

Den tredje kammarmusik-soarén af hrr Aulin, Carlsson, Sjöberg och Bergström egde rum d. 19 Mars, och med denna afslutades dessa, nu mera hos oss sällsynta, musiknöjen, för hvilka vi ej kunna annat än vara tillställarne tacksamma på samma gång vi beklaga att så gedigna musiktillställningar röna så ringa uppmuntran i ekonomiskt hänseende. Hvad bifallet beträffar, torde konsertgifvarne ej känt sig besvikna; deras prestationer voro ock deraf förtjenta. De saker som utfördes å denna soaré, Beethovens A-durqvartett op. 18 N:o 5 och Rubinsteins qvartett N:o 2 i C-moll, båda hörande till dessa mästares tidigare skapelser och karakteriserade af melodisk friskhet, höra till de musikalster, som genom formens klarhet och innehållets skönhet aldrig förfela att slå an äfven på den stora musikaliska allmänheten. Samma egenskaper framträdde ej synnerligen i Saint-Saëns sonat för violin och piano (ny), i hvilken man hade nöjet få återhöra en värderad pianist-musikälskarinna, af hvars fina musikaliska föredrag allmänheten nu mera sällan får njuta. Den svåra sonaten, skrifven med komponistens kända esprit och tekniska förmåga, saknade ej intressanta pointer, men gjorde på det hela, åtminstone efter detta första åhörande, ej synnerligt djupt intryck. Utförandet var på båda händer förtjenstfullt.

I Berns' salong har Stockholms Allmänna sångförening firat sitt 25-års-jubileum med en matiné, hvilken ej beredes oss tillfälle att öfvervara.

Alfr. Reisenauers »afskedsmatiné» i samma lokal hade ditlockat en ganska talrik publik, som icke brast i tacksamhetsbetygelser mot den omtyckte konstnären, hvilken helt säkert med denna konsert ej sagt sitt farväl för alltid till vår musikaliska publik. Herr Tor Aulins anpart i matinén väckte mycket stort intresse. Vi hafva aldrig hört honom spela med så god disposition. Hans spel utmärkte sig så väl af den utsöktaste renhet i intonation som af en bravur och känslofullhet som verkade ovilkorligt gripande på publiken och framkallade ovanligt varma bifallsyttringar. De båda artisterna inledde konserten med Griegs 1:a sonat för violin och piano, con amore exequerad. Tor Aulins nummer utgjordes för öfrigt af Fantasia appassionata af Vieuxtemps, Barcarolle af Sauret och Canzonetta af Godard; herr Reisenauer bjöd på förut af honom gifna men gerna åter hörda saker; programmet fyldes för öfrigt af ett violoncellnummer, utfördt af violoncellisten Bach i Meissnerska kapellet, samt sång af en musikälskarinna.

Från in- och utlandet.

K. teaterdirektionen har nyligen uppsagt samtliga de kontrakt, hvilka blifvit afslutna mellan direktionen och de vid Stora och Dramatiska teatrarne anställda personer, dock med undantag för hofkapellets medlemmar, så att samma kontrakt med detta spelårs utgång upphöra att vara gällande, detta på grund af »den ovissa ställning, hvaruti frågan om nämde teatrars framtid sig befinner».

En minnesvård öfver Ludvig Norman aftäcktes d. 28 Mars — andra årsdagen af hans död — å Nya kyrkogården, med stor högtidlighet. Kring den grafkulle, der den då ännu af ett täckelse höljda vården reser sig, hade vid den utsatta tiden, kl. 4 e. m., samlat sig en menniskoskara på säkerligen 1000 personer, bland hvilka man såg, jemte anhöriga till den berömde musikern, representanter för musikaliska akademien och de k. teatrarne samt för öfrigt musikvänner i stort antal. Högtidligheten började dermed att en större manskör, räknande bland sig flera af hufvudstadens yppersta sångare, under hofkapellmästar Nordqvists anförande sjöng »Requiem». Derefter uppsteg musikaliska akademiens sekreterare d:r Svedbom på grafkullen invid och tolkade i ett kort tal betydelsen af Normans verksamhet samt angaf hvad som företrädesvis karakteriserade honom som tonsättare. Efter talets slut föll täckelset, och den vackra vården blef synlig. Den består af ett litet fyrkantigt kapell, inneslutande Normans bröstbild i brons, med hans anletsdrag särdeles väl träffade. Monumentet är förfärdigadt af marmorerad mosaikcement från Skånska cementbolagets fabrik

i Lomma och lär vara det första af detta slag i vårt land.

Ritningen till vården är uppgjord af professor Isæus och bysten är modellerad af bildhuggaren C. A. Söderman samt gjuten af firman Otto Meyer & komp.

Vid aftäckningen blåstes fanfarer af Svea lifgardes musikkår, som var placerad vid sidan af vården, och derefter framburos och lades på grafkullen några utsökt vackra och dyrbara kransar såsom minnesgärder från Musikaliska akademien, musikaliska konstföreningen, Par Bricole m. fl. En synnerligen smakfull krans med blommor från Musikföreningen var redan före aftäckningen fäst vid bysten. Den förutnämda präktiga kören sjöng derpå Normans kompositon: »Ej med klagan skall ditt minne firas», o. s. v., och sist uppspelade musikkåren, anförd af direktör Kjellberg, den likaledes af Norman komponerade stämningsfulla motetten: »Jordens oro viker», hvarmed den vackra och den oförgätlige tonsättaren värdiga högtidligheten afslutades. Till de närvarande utdelades derefter för tillfället författade verser af signaturen Hans Hansson.

Dagen till ära hade bokhandelsfirman Looström & komp. å Norrbro apterat ett af fönstren å sin butik till ett »Normansfönster», der man såg en vällyckad bröstbild i gips af den celebre kompositören omgifven af cypresser och andra lefvande växter, det hela utgörande en särdeles vacker dekoration.

Sällskapet O(rfei) D(rängar) i Upsala kommer att i vår, troligen den 17 April, hålla en matiné i Berns' salong i Stockholm. Dervid skulle ungefär samma program följas som vid den konsert, som sällskapet i början af April gifver i Upsala. Bland de nummer, som då komma att gifvas, framhållas särskildt Max Bruchs »Scener ur Frithiof» samt Mendelssohns qvartett »Kärlek och vin».

Fröken Augusta Öhrström, den för hufvudstadens publik välbekanta sångerskan, som för närvarande är bosatt i Paris, gaf derstädes i Salle Kriegelstein den 23 d:s en konsert, talrikt besökt af så väl skandinaver som franska musikvänner. Konsertgifverskan sjöng under det lifligaste bifall sånger af Gounod, Heléne Munktell, Backer-Gröndahl, Weber m. fl.

Fröken Amalia Riego, vår från utlandet nyligen hemkomna sångerska, har nyligen gifvit en konsert i Nyköping, om hvilken Södermanlands läns tidning yttrar sig i högst smickrande ordalag. Den ganska talrika publiken hyllade konsertgifvarinnan med lifliga bifallsyttringar.

Wenersborgs Musiksällskap gaf den 23 Mars en musiksoaré, hvarvid utfördes: 1. Ouverture till »Titus» af Mozart. 2. Kör och qvintett ur »Cosi fan tutte» samt kör och sopransolo ur »Idomeneo». 3. Qvartetter för mansröster. 4. Ouv. till »Den stumma». 5. »Snöfrid» (ord af V. Rydberg), ballad för soli och körer af Elfrida André.

Fredrik Pacius, nestorn inom den finska musikverlden, fylde d. 19 Mars 78 år och blef dervid i Helsingfors föremål för talrika hyllningar. Den vackraste och mest gripande af dessa var den, då en kör på minst ett halft hundratal personer under anförande af direktör Faldén, i rummet utanför det, dit den gamle af dagens ära trötte tonkonstnären dragit sig undan i ro, uppstämde sång på sång ur mästarens egen sista skapelse »Loreley» — en hyllning för hvilken den gamle mästaren med tårade ögon bringade sångarne sin hjertliga tacksamhet.

Köpenhamn. Den berömde franske pianisten Francis Planté (f. 1839) har med utomordentligt bifall låtit höra sig härstädes under förra månaden. Kjerulf skrifver om honom i »Politiken»: »Hvar enda en af de vid konserten närvarande skall med handen på hjertat kunna försäkra, att sällan eller aldrig något pianospel gripit dem så som Plantés.»

Paris. Å Théâtre Variétés uppfördes den 19 Mars för första gången Najac & Millauds vådevill med sång, musiken af Hervé, »Ninis bröllop», hvari Judic efter en längre, af sjukdom betingad frånvaro åter beträdde scenen. Stycket beskrifves som en bagatell, men mottagandet af pariserpublikens gunstling var naturligtvis i hög grad entusiastiskt.

Wien. »Bellman», Suppés nya operett, som i slutet af Februari första gången uppfördes å Theater a. d. Wien, har gjort stor lycka genom sina originella och fängslande melodier. Om denna operett med sin till karrikatyr förvridna »svenska historia» skall kunna gifvas i vårt land, återstår att se.

Svensk Musiktidning 1887,

7:e årg., utgifves såsom förut med **porträtter, notillustrationer** och bilaga: **Musikalbum** af **piano-** och **sångstycken** (omkr. 16 sid.), biografier, populära uppsatser, notiser och anekdoter, följetong etc. Pris **endast 5 kr.** pr år, 3 kr. pr halfår, lösnummer 25 öre, bilaga 50 öre. Annonspris **endast 10 öre** petitrad. Prenumeration sker å tidningens **Expedition, Klara V. Kyrkogata 21** (derifrån den hemsändes), i musik- och bokhandeln samt å tidningskontoren; **för landsorten direkt hos Expeditionen,** annars **helst å posten** eller i bokhandeln. Tidningen utkommer med 20 n:r 2 gånger i månaden (utom Juli, Aug.).

SVENSK MUSIKTIDNINGS årgångar 1884, 1885 och 1886 säljas till **nedsatt pris** af **4 kronor** pr årgång, **7 kronor** för två årgångar, **10 kronor** för alla tre, då **kontant liqvid** med beställning efter noggrann adress sändes **direkt till Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm.**

Årg. 1884 innehåller porträtter af *Agathe Backer-Gröndahl, Fröberg, Hallén, Hallström, Hebbe, Holmboe-Schenström, Höijer, Kraus, Otto, Pacius, Rubinstein, Saloman, Sjögren, Tua* samt *Musikbilaga: 7 Melodiska Tonstycken* af C. W. Rendahl.

Årg. 1885: porträtter af *J. S. Bach, Björksten, Cherubini, d'Albert, frk. Ek, Hartmann, Hiller, Händel, Norman, Pachmann, Willman, Eug. Ysaye. Musikbilaga: »Skuggor och dagrar»,* 5 pianostycken af Rich. Andersson.

Årg. 1886: porträtter af *Kon. Oscar II, Conr. Nordquist, Czapek, Chopin, Vendela Andersson, I. P. Cronhamn, Liszt, Ölander, Pauline Lucca, Mierzwinski, Beethoven* jemte *Schwarzspanierhaus* (hans sista bostad); musik: *Svensk Läkaremarsch* af J. A. Huss, *Begrafningshymn* af Is. Dannström (båda flerstäm.).

Musikbilaga: *Albumblad,* 5 melod. pianostycken af Adr. Dahl.

J. LUDV. OHLSON
f. d. I. Dannström & C:o
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16.

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa Tyska & Amerikanska fabriker i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentets bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Pianolektioner

erhållas hos undertecknad, enka efter Otto Lindblad. Anmälningar Onsdagar och Lördagar mellan 3 och 4 e. m. Kungsgatan 28.

Emma Lindblad.

Pianostämning

utföres af undertecknad; adr. Fredsgatan 19, 1 tr. upp öfver gården, dörren till höger.

Cæsar Beer.

INNEHÅLL: Tor Aulin (med porträtt). — Tvenne musikreformatorer: Joseph Haydn. (forts.) — Något om vår kör- och qvartettsång. — Mästersångarne i Nürnberg. — Från Upsala. — Från Scenen och Konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1887.